

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancoate nu se
primesc.
Manuscrisuri nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Duker Nachf.,
Nux. Angenfeld & Emerio Les-
ner, Heinrich Schalak, A. Op-
peli Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erszébet-körszt.).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicări mai dese după tarifară
și învoială. — **RECLAME** pe
pagina 3-a o serie 20 bani

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LXVII.

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și strălăutate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 3 fr. pe an.
Se printră la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 80. etagiul
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 241.

Brașov, Duminică 31 Octomvrie (13 Noemvrie).

1904.

Partidul și desertorii lui.

III.

Vedurăm, că pe cât de mare a fost concepția solidarității noastre naționale, ce s'a intrupat în partidul național român, pe atât de mare a fost și scopul, ce și l'a ales acest partid, pășind acum douăzeci și trei de ani pe arena luptelor politice. Vedurăm mai departe, cum înalta țintă a revendicării libertății și a drepturilor naționale, ce fuseseră sequestrate în măsură tot mai mare de regimul maghiarismului violent, a unit de fapt pe Români asupra dintelor Carpați și Tisa, i-a unit mai vârtos fiindcă devenise viuă în sinul lor conștiința, că, în fața nisuiuțelor extreme de desnaționalizare, cauza română numai printr'o comună și solidară conlucrare se poate apăra cu succes.

Legătura încheiată la 1881 între fiul neamului, a fost mai mult decât o înțelegere sau o alianță între cei ce până atunci mergeau pe cărări diferite, deși cu toții urmăreau aceeași țintă, — a fost o recunoșcere pe față a situațiunii schimbate, de tot critice, față cu care nu mai avea nici un înțeles o diferită grupare mai mult ori mai puțin moderată. Căci deja de atunci era clar și la înțelesul tuturor, că aflarea unui *modus vivendi* cu adversarii de la putere devenise cu totul iluzorie în fața faptului, că ei își puseseră în gând nici mai mult nici mai puțin decât desființarea naționalității române.

O ultimă încercare de a ajunge la un *modus vivendi*, fie și în condițiunile cele mai slabe și umilitoare, s'a făcut trei ani după înființarea partidului nostru. Scim cu toții ce desastru cumplit a suferit această încercare a grupului așa numit „viitorist“ și cum totă lumea s'a convins, că a fost orî o mare temeritate, orî o mare naivitate a încerca așa ceva, când stăteau față 'n față în cea mai mare dușmănie și încordare cei-ce atacau cu cei-ce erau atacați, când solidaritatea națională română riposta deja pe totă linia la focal înfricoșat deschis de falanga maghiarisatorilor.

Sunt de atunci tocmai douăzeci de ani. Câte nu s'au adaus în acest interval pentru a înrutăți situațiunea poporului nostru și a mări încordarea ce esista între el și cei de la putere? De „viitoristi“ nici că s'a mai audît. După ce Tisza cel bătrân a declarat scurt și cuprinzător, că nici nu poate sta de vorbă cu ei, par-că au intrat în pământ. Cine s'ar fi mai putut gândi la o modalitate de înțelegere și de împăciuire, când războiul de exterminare declarat pe totă linia, devenia din an în an mai furios și cerea mai multe victime?

Nu mai acum după douăzeci de ani s'au aflat, printr'o fatală degenerare în sinul partidului nostru, unele elemente răselețe, cari au aerul și pornirea de a repeți în altă ediție și sub altă formă jocul „viitoristilor“

al căror optimism nefundat rămâne nemuritor în anele luptelor noastre.

Aceste elemente sunt desertorii de la stégul partidului nostru național. Ei sunt de mai multe nuanțe. Unii se recrutează din rămășițele „vechiului grup“, cari numai sub presiunea cea mare a curentului național au intrat în hora solidarității proclamate la 1881, însă numai cu cugetul rezervat de a se folosi de toate apucăturile pentru a îndruma mersul politicii partidului pe cărările, ce conveniau mai bine intereselor lor de clică. Aceștia au subminat de mult, ca nisce adevărați soboli, unde numai au putut zidul de întărire al solidarității noastre. Ce am avut să suferim mai ales în cei doisprezece ani trecuți, în urma uneltirilor lor, o scim cu toții.

Alții sunt desertorii de dată mai nouă. Ei au făcut școlă în timpul din urmă, când partidul a trecut prin criza cea mai grea, fiind nu numai amarnic prigonit de adversarii, dăr de fapt lipsit de o adevărată conducere.

Acești oameni, cari se dic ai „curentului nou“, sunt o specie cu totul particulară de preținși politicieni, cari voiesc să fie priviți ca cei mai radicali Români, dăr cer privilegiul de a nu fi judecați după faptele lor, sub cuvânt că tocmai scopurile radicale naționale ce le-ar urmări, îi silesc să se depărteze de șirurile partidului, să renege programul lui și să umble și lucreze pe alte cărări, cari n'au fost și nu sunt ale lui.

Vedem, că și unii și alții s'au lăpădat de partidul național și de organizația lui. Până în ziua de azi însă nu scim ce voiesc în adevăr cu noul lor curent. Numai despre una suntem siguri, adecă despre aspirațiunile celor din cestiune de a ajunge la mandate de deputați.

Ei bine, acești desertorii din partidul nostru nu pot fi asemănați, în ce privesc lealitatea procederei și ținta precisă ce ar fi să o urmărescă, nu pot fi asemănați nici măcar cu „viitoristii“ de odinioară, căci aceștia erau sinceri și spuneau pe față ceea ce voiau și la ceea ce ținteau. Ei n'au desertat din partidul național fiindcă din capul locului nu s'au înrolat în șirurile lui și când au vădit, că nu pot face nici o trebă, s'au retras cinstit. Desertorii noștri însă nu numai că în toate manifestațiunile lor de până acuma în scris și prin graiuri viu au rămas cu mult sub nivelul chiar al postulatelor extrem de moderate „viitoriste“, dăr mai umblă și cu șoldă, și ceea ce e mai condamnabil, — folosindu-se de situațiunea critică a partidului, lătesc cu intențiune confusiune în popor, încercând a-l face să credă, că ei numai mântuirea partidului național român o voiesc.

Brașov, 30 Octomvrie v.

Proiectul lui Berzeviczy, anunțat cu atâta gălăgie de presa soviniștă ca un proiect care va „salva patria“ din toate miseriile, de cari suferă, — se vede că totuși nu va ajunge așa curând în desba-

terea camerei deputaților. Diarul „Az Ujság“, organul lui Tisza, luând notă în ultimul său număr de protestele și *memorandumul Sârbilor*, adaugă la sfârșit următoarea observație:

„De altmintrea desbaterea proiectului referitor la instrucțiunea primară, probabil va fi amânată pentru scurt timp. Se știe, că în ședința de mâine a comisiunii pentru instrucțiunea publică se va face propunerea, ca să se amâne discuțiunea meritorică a acestui proiect important, ceea-ce se va și întâmpla“.

Er „Kel. Ert.“ de ieri anunță:

„Desbaterea proiectului instrucțiunii primare în comisiune, a fost amânată. Guvernul are de gând să chibzuiască asupra gravaminelor, ce s'au ivit față cu acest proiect și mai ales în paragrafi disciplinari doresce să facă unele modificări.“

Sârbii și proiectul Berzeviczy.

Din Neoplanta se anunță, că diarul partidului radical sârbesc „Zastava“ publică un apel al cetățenilor sârbi din Vêrșet, în care *toți Sârbii din Ungaria sunt convocați în adunare poporală* pe ziua de 15 Nov. la Vêrșet, pentru ca să ia poziție contra proiectului despre reforma instrucțiunii primare. O adunare poporală sârbescă se va convoca și la Zombor.

„Pester Lloyd“ de la 10 l. c. scrie, ca *deputații sârbi* aparținători partidului liberal guvernamental s'au prezentat la ministrul președinte Tisza și la ministrul de culte și instrucțiune publică Berzeviczy *esprimându-și îngrijirile* față de singuraticile dispozițiuni ale proiectului de lege. Îngrijirile acestea și le vor cuprinde într'un *memorand*, pe care îl vor preda ministrului președinte și ministrului de culte.

Ministrul engles Lansdowne asupra incidentului de la Hull. La banchetul lordului maior din 10 l. c. n. ministrul afacerilor străine Lansdowne a rostit un discurs, relevând că nu numai pacea Angliei a rămas neturbată, dăr pe cât poate prevedea nu vede nici un motiv pentru ce pacea n'ar rămâne neturbată. Am avut fericirea, a dîs ministrul nu numai să evităm un război, dăr și posibilitatea de a rămâne în marginele unei stricte neutralități, er prin prudentele aranjamente internaționale ce am încheiat, am reușit să limităm zona războiului în curs.

Vorbind de incidentul de la Hull, marchisul Lansdowne a spus, că nu este vorba de un act agresiv premeditat; de ar fi fost astfel, atunci nu ne-am mai fi gândit la consecințele ce ar decurge. Incidentul a fost o *nesocotire deplorabilă*. Am primit însă asigurări formale că ofițerii ruși debarcați de pe vasele escadrei din Baltica erau aceia, cărora li-se impută incidentul întâmplat, și decă ar mai rezulta din anchetă, că mai sunt și alți ofițeri vinovați, ei vor fi pedepsiți pe deplin. Ca o consecință și ca o sancțiune a atitudinii guvernului engles în această cestiune, marchisul Lansdowne se întreabă: Óre guvernul engles ar fi putut obține mai mult de cât a obținut?

La urmă ministrul afacerilor străine a făcut alusiune la convențiunea cu Franța prin care s'a stabilit între cele două state

relațiuni mai intime, permițând de a exercita o influență folositoare și pacinică asupra celorlalte puteri.

Germanii și Italienii în Austria.

Iritațiunea spiritelor la Germanii și Italienii din Tirol și din întreg imperiul e încă foarte mare. Nici nu va înceta așa curând.

S'a dîs, că este foarte regretabil, când două națiuni culte ca acestea, cari ar putea trăi foarte liniștit una lângă alta, își stau față în față cu atâta dușmănie.

Au dreptate, cei-ce constată această, dăr mai multă dreptate au încă aceia cari dic, că tocmai cultura înaintată a Germanilor și a Italienilor îi face să fie așa de energici și neînduplecați, când e vorba ca fie-care din aceste popore să-și păstreze neatinsă comora propriei culturi. Germanii tirolezi și cei din capitala Innsbruck vor să-și ferescă teritoriul lor de contagiul culturai străine italiene; er Italienii trientini și triestini se simt destul de înaintați și țară în conștiința lor națională, ca să pretindă a avé și ei centrul lor de cultură, universitatea lor.

Stăpânirea austriacă, firesce, le-ar da ceva, ca să le astupe gura, dăr mai bucuros le-ar da cât de puțin, temându-se ca nu cum-va cu timpul întărirea naționalismului italian să producă fructe mai mult în folosul iridentismului.

Mare erore și slăbiciune din partea guvernului austriac, că se lasă influențat de ast-fel de bănueli, pe când, cum dîcea profesorul Villari, acest guvern și-ar crea o pozițiune cu mult mai tare la Italienii din sudul imperiului, decă fără șovăire în mod franc și leal ar îmbrățișa cauza culturii lor.

De altă parte același guvern austriac urmăzează vechia tactică de a băga într'o căldare în privința administrativă nisuiute opuse culturale, cum sunt ale Nemților și ale Italienilor. Ar fi voit să scape de-oamdată cu o cărpăoelă prin separarea facultății juridice italiene de la universitatea germană din Innsbruck, fără însă ca s'o depărteze din acel oraș. Am vădit rezultatul.

Germanismul din Austria se folosese de cele petrecute la Innsbruck spre a lua o pozițiune energică față de guvernul Koerber, care în timpul din urmă s'a întărit prea mult și acum în urmă a început erăși să pacteze cu Cehii. În adevăr manifestațiunile germane din incidentul de la Innsbruck sunt generale și împunătoare.

Nu mai puțin energice sunt demonstrațiunile Italienilor din Austria, mai ales în Triest aceste demonstrațiuni au luat dimensiuni mari. Acum se pregătesc o mare acțiune a tuturor comunelor italiene din Austria la congresul primarilor italieni ce s'a convocat de cătră consiliul comunal din Triest. E vorba ca la acest congres, să se decidă ca comunele italiene să deneghe încasarea dărilor și să protesteze ast-fel contra atitudinii guvernului.

Sârman guvern, a ajuns între două focuri, căci protestează contra lui Germanii nu mai puțin Italienii. Cum va sci împăca el și pe unii și pe alții?

PAGLIANO-SIRUP

cel mai bun mijloc de curățirea sângelui, inventat de

PROF. GIROLAMO PAGLIANO

FLORENZ - Via Pandolfini (ITALIA).

A se feri de imitații.

Fie-care sticlă este provădută cu marca fabricii albastru-deschis, cu subscrierea Profesorului **GIROLAMO PAGLIANO.**

Se capătă în toate farmaciile mai mari.

DEPOSITUL pentru Austro-Ung.:

Socrate Bracchetti - A la (Süd-Tirol).

Publicare de concurs.

La școala industrială orașenească (școlă preparativă) a devenit în vacanță postul de învățător pentru limba română cu 4 ore pe săptămână și cu un onorariu anual de câte 100 corone pentru fiecare oră.

Se deschide deci concurs de nou pentru ocuparea acestui post.

Recursile instruite după formele prescrise sunt a se presenta la scrisorul președinte al comisiunii pentru școala industrială orașenească (in localitatea magistratului, Strada Porții Nr. 63, etajul II.) până Vineri în 25 Noembrie a. c. 12 ore a. m.

Brassó, in 9 Noembrie 1904.

Iosif Litsken,
senator magistratual.

PUBLICAȚIUNE.

Prin acesta se aduce la cunoștința publică, cum-că móra proprietarilor de móra din Tohanul vechiú constătătoare din trei pietri, dintre care una instruată și pentru faină fină, construită după un sistem nou cu transmisiuni, se dá în arândă prin licitațiune publică pe 3 ani de-cursivi, începând din 1 Ianuarie 1905 până în finea lui Decemvrie 1907, prețul arândei în bucate după cum se adună la móra

Diua de licitațiune este fixată pe 15 Decemvrie st. n. a. c. la 11 ore a. m.

Doritorii de a lua în arândă au de a pune un vadiu de 120 corone séu în hârtii de valóre.

Condițiunile de arândare se pot vedea în fie-care și în casa morii precum și la primăria comunálá.

Tohanul vechiú, 8-a Noemvrie 1904.

Biroul morii.

N. Grozea.

1—1., 1553

Un harnic comis manufacturist cu praxă mai îndelungată, află imediat aplicare, sub condițiuni favorabile, la **IOAN COMȘA & Fiu** Seliște.

3-3, 1555

Norocul la GAEDICKE este colosal.

15 Milióne coróne am plătit în scurt timp,

Premia cea mare **600,000** Coróne cu nr. 62551

400000	Cor. cu nr. 11119
400000	" " " 28916
400000	" " " 33464
70000	" " " 60912
60000	" " " 17357
60000	" " " 97263
30000	" " " 38691

100000	Cor. cu nr. 42758
100000	" " " 49878
100000	" " " 87991
60000	" " " 78863
60000	" " " 82528
30000	" " " 6920
30000	" " " 90964

La XV loterie de classă reg. ung. se vor sorta érá-și 110,000 losuri 55000 cu căștiguri, între cari căștiguri principale

Un Milion coróne {1.000,000 cor.} Fiecare al dolcea los căștigă.

Sortirea clasei prime **deja în 24 și 25 Noemvrie 1904.**

Prețul losurilor:

intregi	jumătăți	pătrariu	optimi
Cor. 12.—	Cor. 6.—	Cor. 3.—	Cor. 1.50 bani.

Se trimite pe lângă rambursă, séu trimiterea prețului înainte. Planuri oficiale gratuite. Checuri postale pentru trimiterea banilor fără porto primesc clienții mei gratis și franco.

Rugăm a se face comandele cât mai curând.

A. GAEDICKE BUDAPEST, cea mai norocósa colectură din Ungaria
Kossuth Lajos uteza 11 sz.

PUBLICAȚIUNE.

referitoare la plățirea restanțelor de dare

Se aduce la cunoștința publică cum-că direcțiunea financiară reg. ung. prin nr. 37167—904 a ordonat **transferarea și vîndarea prin licitație a pemnelor (zálógelor) de dare.**

Deci sunt provocați aceia, cari sunt în restanță cu dare, că în interesul lor se plătescă restanța dării inclusive quartalul al III al anului 1904 până în 15 Noembrie a. c. căci la din contră obiectele de pemn se vor cassa fără considerare și se vor vinde publice.

Brasov, in 2 Noemvrie 1904.

3-3 Perceptoratul orașenesc.

● x ●

Brasov. „HOTEL CENTRAL“ Brasov.

In apropiere de poste și telegraf, restaurat din nou, din fostul Hotel Nr. 1 cu 30 de odăi din nou aranjate cu mobile de fier secesion, elegant și de o curățenie ireproșabilă. Circulație de trăsuri la fie-care tren ce sosește.

Prețuri ieftine. Serviciu propt.

Sala „CENTRAL“.

Tot-dată am onóre a recomanda atențiunei Sala aranjată din „Hotelul Central“ cu totul prefăcută, aranjată cu tot confortul modern, putând se cuprindă în ea 600 persoane, provădută cu scenă permanentă de teatru.

Acéstá sală póte servi la reprezentațiuni teatrule, la concerte, petreceri cu dans, conferențe, banchete și la orice fel de întruniri sociale. Prețuri moderate. Bucătărie de primul rang și beuturi alese. Rugându-mé de sprijin binevoitor semnez cu totă stima

SZEGO A.,
hotelier.

2-3., 1533

● x ●

Cruce séu stea duplá electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta.

Nu e mijloc secret.

Vindecă și inviorează

pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a acest aparat vindecă boa-

se da împrejurării, că le vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, ne uralgie, împedecarea circulațiunei sângelui, anemie, amețeli, tuituri de ureche, bătaie de inimă, sgărciuri de inimă, asmă, auđul greu, sgărciuri de stomac, lipsa poftei de mánecare, re- cealá la máni și la picioóre, reumá, podágra, ischias, uđul în pat, influența, insómnie, epilepsia, circulația neregulatá a sângelui și multor altor bóle, cari la tractare normalá a medicu- lui se vindecă prin electricitate. — In cancelaria mea se află atestate incurse din toate pár- țile lumii, cari prețesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte examina aceste atestate Acel pacient. care in decurs de 45 zile nu se va vindeca, i-se retrimite banii. Unde or- ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis s iese confunde cu aparatul „Volta“, de óre-c. „Ciasul-Volta“ atăt în Germania cât și în Austro- Ungaris a fost oficial oprit, fiind nefolositor. pe când aparatul meu e in genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucei male electro-magnetice o recomandá indeosebi

Prețul aparatului mare e 6 cor.

Pretul aparatului mic e 4 cor.

folosibil la morbari, cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

folosibil la copii și femeii de constituție fórte slabá.

Expediție din centru și locul de vëndare pentru férá și streinătate etc.

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V, Strada **VADÁSZ 42 A. / E.** colțul strada **Kálmán.**

Băile de cură „FELIX“ lângă ORADEA-MARE.

Loc de **CURĂ** iarna și vara.

Isvorul termal, natural sulfuros cel mai abundant din Europa avënd 49° C. și o cantitate de 17 milióne litri pe di. Folosesc la bóle de **reumatism, șoldină**, precum se face și cură de beut și scăldat.

Sesonul de érnă se introduce pentru prima órá in acest an.

In acest an s'au aranjat din nou 165 odăi comóde. Băile sunt inconjurate de un parc și pădure de 70 jugăre. Circulația anualá a pacienților trece peste 7000 — Vara circulá zilnic 16 trenuri, ierna 4. Are medie stabil, stația călei ferate, postă, telegraf și telefon chiar in stabilitmentul de băi.

Prospecte se trimite la derință gratis și franco.

Pensiune dela 1 Oct. până la 1 Maiu (băi și întreținere com- pletá) dela 18 florini in sus pe săptămână.

(1543,3-6.)